

EL

EL

EL

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 23.2.2009
COM(2009) 82 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Κοινοτική προσέγγιση για την πρόληψη φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών

{SEC(2009)202}

{SEC(2009)203}

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1.	Εισαγωγή.....	3
2.	Ανάγκη κοινοτικής προσέγγισης για την πρόληψη φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών	4
3.	Κύρια στοιχεία κοινοτικής προσέγγισης για την πρόληψη.....	4
3.1.	Δημιουργία προϋποθέσεων για την ανάπτυξη γνώσεων βασισμένων σε πολιτικές πρόληψης των καταστροφών σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης.....	4
3.1.1.	Απογραφή γνώσεων σχετικών με καταστροφές	4
3.1.2.	Διάδοση βέλτιστων πρακτικών	5
3.1.3.	Εκπόνηση κατευθύνσεων για τη χαρτογράφηση κινδύνων/επικινδυνότητας.....	5
3.1.4.	Ενθάρρυνση ερευνητικών δραστηριοτήτων	6
3.2.	Σύνδεση ενδιαφερομένων παραγόντων και πολιτικών σε όλο τον κύκλο διαχείρισης καταστροφών	6
3.2.1.	Διεύρυνση των διδαγμάτων από την πρόληψη καταστροφών στο παρελθόν.....	6
3.2.2.	Εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση στο πεδίο της πρόληψης καταστροφών.....	6
3.2.3.	Βελτίωση της διασύνδεσης των ενδιαφερομένων παραγόντων.....	7
3.2.4.	Ενίσχυση των μέσων έγκαιρης προειδοποίησης.....	7
3.3.	Καλύτερη απόδοση των νομοθετικών μέσων στην πρόληψη καταστροφών	8
3.3.1.	Αποτελεσματικότερη στοχοθέτηση της κοινοτικής χρηματοδότησης.....	8
3.3.2.	Συνεκτίμηση της πρόληψης καταστροφών στην κείμενη κοινοτική νομοθεσία	8
4.	Ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας στο πεδίο της πρόληψης.....	9
5.	Συμπέρασμα και μελλοντική πορεία.....	9

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Κοινοτική προσέγγιση για την πρόληψη φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Από το 1990 έως το 2007, η Ευρωπαϊκή Ένωση γνώρισε αξιοσημείωτη αύξηση του αριθμού και της σοβαρότητας φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών, ιδίως των ανθρωπογενών. Η απώλεια ανθρώπινων ζώων, η καταστροφή οικονομικών και κοινωνικών υποδομών και η υποβάθμιση των ήδη ευάλωτων οικοσυστημάτων αναμένεται ότι θα ενταθούν, καθώς η αλλαγή του κλίματος αυξάνει τη συχνότητα και την έκταση ακραίων μετεωρολογικών συμβάντων, όπως είναι τα κύματα καύσωνα, οι καταιγίδες και οι καταρρακτώδεις βροχές¹.

Αναλύσεις που πραγματοποιήθηκαν από τον ΟΗΕ και άλλους διεθνείς οργανισμούς δείχνουν ότι το περιβάλλον είναι όλο και πιο ευάλωτο στις καταστροφές, εν μέρει εξαιτίας της συνεχιζόμενης εντατικής χρήσης γης, της βιομηχανικής ανάπτυξης, της αστικής εξάπλωσης και της κατασκευής υποδομών².

Η Κοινότητα έχει δημιουργήσει ήδη ορισμένα μέσα για την αντιμετώπιση διαφόρων πτυχών της ετοιμότητας, της αντίδρασης και της αποκατάστασης. Υπάρχουν επίσης ορισμένες πρωτοβουλίες κατά κλάδους που καλύπτουν πλημμύρες³, τεχνολογικές καταστροφές⁴ και πετρελαιοκηλίδες⁵, οι οποίες αφορούν στοιχεία πρόληψης των καταστροφών. Σε κοινοτικό επίπεδο πάντως δεν υπάρχει στρατηγική προσέγγιση για την πρόληψη καταστροφών.

Στόχος της παρούσας ανακοίνωσης είναι να καθορισθούν μέτρα ενταγμένα σε κοινοτική στρατηγική για την πρόληψη φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών, τα οποία θα βασίζονται και θα συνδέονται με τα υπάρχοντα μέτρα. Ως πρόληψη νοείται (i) η κατά το δυνατόν αποφυγή καταστροφών και (ii) στις περιπτώσεις που οι καταστροφές είναι αναπόφευκτες, οι ενέργειες ελαχιστοποίησης των συνεπειών τους.

Η παρούσα ανακοίνωση αποτελεί συνέχεια της δέσμευσης της Επιτροπής να εκπονήσει προτάσεις για την πρόληψη καταστροφών⁶ και ανταποκρίνεται στις εκκλήσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου⁷ και του Συμβουλίου⁸ για ενεργότερη δράση σε κοινοτικό επίπεδο για την πρόληψη καταστροφών και των επιπτώσεών τους. Συμβάλλει στην υλοποίηση του πλαισίου δράσης του Χιόγκο 2005-2015⁹ και εντάσσεται σε δέσμη μέτρων με εξωτερική και

¹ Όπως αναφέρεται στη βάση δεδομένων CRED (Centre for Research on the Epidemiology of Disasters).

² ISDR, Global Trends Report, 2007

³ Οδηγία 2007/60/EK για την αξιολόγηση και τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας

⁴ Οδηγία 96/82/EK του Συμβουλίου σχετικά με την αντιμετώπιση των κινδύνων μεγάλων ατυχημάτων όπου υπεισέρχονται επικίνδυνες ουσίες (οδηγία Seveso)

⁵ Π.χ. κανονισμός 1726/2003 για την απαγόρευση των δεξαμενοπλοίων μονού κύτους από τους κοινοτικούς λιμένες και κανονισμός 2038/2006 σχετικά με την πολυετή χρηματοδότηση της δράσης του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Ασφάλειας της Ναυσιπλοΐας για την καταπολέμηση της ρύπανσης από τα πλοία.

⁶ COM(2008) 130

⁷ Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 19ης Ιουνίου 2008 σχετικά με την αύξηση της ικανότητας της Ένωσης στην αντιμετώπιση καταστροφών· ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 14ης Νοεμβρίου 2007 σχετικά με τον περιφερειακό αντίκτυπο των σεισμών.

⁸ Συμπεράσματα του Συμβουλίου της 16ης Ιουνίου 2008

⁹ Εγκρίθηκε από τη Διεθνή συνδιάσκεψη για τη μείωση των φυσικών καταστροφών

εσωτερική διάσταση¹⁰. Η ανακοίνωση δεν καλύπτει τις περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης λόγω εμπόλεμης κατάστασης ή τρομοκρατικών ενεργειών.

2. ΑΝΑΓΚΗ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΦΥΣΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΝΩΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ

Υφίστανται ορισμένοι λόγοι για τους οποίους χρειάζεται να εξετασθεί η πρόληψη καταστροφών σε κοινοτικό επίπεδο. Όπως είναι προφανές, οι καταστροφές δεν γνωρίζουν εθνικά σύνορα και μπορούν να έχουν διακρατική διάσταση (όπως συνέβη με τις πλημμύρες το 2002 και τις πυρκαγιές δασών το 2007). Οι καταστροφές μπορούν να επηρεάσουν αρνητικά τις υπάρχουσες κοινοτικές πολιτικές, όπως στη γεωργία και τις υποδομές. Οι οικονομικές επιπτώσεις των καταστροφών¹¹ μπορούν να επιδράσουν δυσμενώς στην οικονομική ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα των περιφερειών της ΕΕ (και επομένως της ΕΕ συνολικά). Τέλος, συχνά απαιτείται κοινοτική χρηματοδότηση για την αντιμετώπιση της κατάστασης την επαύριον των καταστροφών.

Τα κράτη μέλη διαθέτουν ήδη, σε διαφόρους βαθμούς, πολιτικές για την πρόληψη καταστροφών. Η δράση σε κοινοτικό επίπεδο πρέπει να είναι συμπληρωματική των εθνικών δράσεων και να εστιάζεται σε πεδία όπου η κοινή προσέγγιση είναι πιο αποτελεσματική σε σύγκριση με τις μεμονωμένες εθνικές προσεγγίσεις. Συγκεκριμένα, η ΕΕ θα επιδιώξει να μειωθούν οι επιπτώσεις των καταστροφών εντός της ΕΕ με:

- τη δημιουργία προϋποθέσεων για την ανάπτυξη πολιτικών πρόληψης καταστροφών βασισμένες στις γνώσεις σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης·
- τη διασύνδεση ενδιαφερομένων παραγόντων και πολιτικών σε όλο τον κύκλο διαχείρισης των καταστροφών·
- τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των υπαρχόντων μέσων άσκησης πολιτικής στην πρόληψη των καταστροφών.

Η κοινοτική προσέγγιση για την πρόληψη καταστροφών πρέπει να επιζητεί ρητά τη στήριξη σε μέτρα που έχουν ήδη ληφθεί σε κοινοτικό επίπεδο – είτε πρόκειται για τομεακή νομοθεσία είτε για τη δυνατότητα κοινοτικής χρηματοδότησης δραστηριοτήτων πρόληψης¹².

3. ΚΥΡΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ

3.1. Δημιουργία προϋποθέσεων για την ανάπτυξη γνώσεων βασισμένων σε πολιτικές πρόληψης των καταστροφών σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης

Η καλύτερη κατανόηση των καταστροφών είναι προϋπόθεση για τη χάραξη αποτελεσματικών πολιτικών πρόληψής τους.

3.1.1. Απογραφή γνώσεων σχετικών με καταστροφές

Τα διαθέσιμα δεδομένα για τις καταστροφές είναι σήμερα περιορισμένα και πάσχουν από έλλειψη συγκρισιμότητας: χρησιμοποιούνται διάφορα κριτήρια, όπως ο αριθμός των

¹⁰ Στρατηγική της ΕΕ για τη στήριξη της μείωσης των κινδύνων καταστροφών στις αναπτυσσόμενες χώρες (COM(2009)84).

¹¹ Ο οικονομικός αντίκτυπος των καταστροφών στην Ευρώπη υπολογίζεται σε 15 δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως. (ABI (2005) and Munich Re (2008))

¹² Σε αυτά περιλαμβάνονται το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης, το Χρηματοδοτικό μέσο πολιτικής προστασίας, το LIFE+, το πρόγραμμα στήριξης της πολιτικής για τις ΤΠΕ και το πρόγραμμα-πλαίσιο έρευνας. Επίσης, διατίθενται απευθείας 5,8 δισεκατομμύρια ευρώ για «πρόληψη κινδύνων» από την πολιτική συνοχής την περίοδο 2007-2013.

θυμάτων, το ύψος των ζημιών, ο αριθμός συμβάντων μέσα σε μια συγκεκριμένη περίοδο. Τα δεδομένα για τις υλικές και οικονομικές πτυχές των καταστροφών στην καλύτερη των περιπτώσεων είναι ενδεικτικά.

Η Επιτροπή θα προβεί σε αναλυτική απογραφή των πηγών πληροφοριών που υπάρχουν για καταστροφές. Η απογραφή θα επιτρέψει να προσδιορισθούν τα θέματα συγκρισιμότητας και τα κενά όσον αφορά τις πληροφορίες. Θα παρέχει επίσης τη βάση εκτίμησης του αποτελεσματικότερου τρόπου διάδοσης των πληροφοριών εντός της ΕΕ.

Οι πληροφορίες για τις οικονομικές επιπτώσεις των καταστροφών έχουν ιδιαίτερη σημασία, διότι επιτρέπουν στους πολιτικούς ιθύνοντες να εκτιμήσουν ορθά το κόστος και τα οφέλη των διαφόρων μέτρων πρόληψης των καταστροφών. Η Επιτροπή θα συστήσει ομάδα ενδιαφερομένων, η οποία θα εξετάσει τις υπάρχουσες πληροφορίες. Με βάση την εκτίμηση αυτή, η Επιτροπή θα λάβει τα μέτρα που είναι αναγκαία για να πληρωθούν τυχόν κενά που θα διαπιστωθούν σε ό,τι αφορά τις γνώσεις.

3.1.2. Διάδοση βέλτιστων πρακτικών

Η Επιτροπή θα αρχίσει απογραφή των βέλτιστων πρακτικών και θα διευκολύνει την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ ενδιαφερομένων. Θα πραγματοποιηθούν μελέτες και έργα συνεργασίας, όπου θα συμμετέχουν κράτη μέλη και άλλοι ενδιαφερόμενοι.

Η πείρα από την εφαρμογή της κείμενης νομοθεσίας πρόληψης θα χρησιμοποιηθεί για να εκτιμηθεί κατά πόσον είναι δυνατόν να αξιοποιηθούν ευρύτερα οι πρακτικές που ακολουθούνται σήμερα σε συγκεκριμένους τομείς. Παραδείγματος χάριν, η οδηγία για τις πλημμύρες προβλέπει διαδικασίες χαρτογράφησης των κινδύνων και της επικινδυνότητας, ενώ η οδηγία Seveso προβλέπει διατάξεις για τον σχεδιασμό της χρήσης γης, τη σύνταξη εκθέσεων για την ασφάλεια και σχέδια έκτακτης ανάγκης. Ίσως αποδειχθεί ότι οι τεχνικές αυτές είναι χρήσιμες για την πρόληψη και άλλων καταστροφών.

3.1.3. Εκπόνηση κατευθύνσεων για τη χαρτογράφηση κινδύνων/επικινδυνότητας

Η χαρτογράφηση των κινδύνων αποβλέπει στον προσδιορισμό των περιοχών που διατρέχουν ιδιαίτερους κινδύνους. Παρέχει ουσιαστικές πληροφορίες στο κοινό και είναι σημαντικό εργαλείο σχεδιασμού για τις αρμόδιες αρχές.

Τα κράτη μέλη βρίσκονται στη διαδικασία εκπόνησης ορισμένων πρωτοβουλιών που σχετίζονται με τη χαρτογράφηση των κινδύνων και της επικινδυνότητας. Η ποικιλομορφία των μεθοδολογικών προσεγγίσεων μειώνει τη συγκρισιμότητα των πληροφοριών και καθιστά δύσκολη την κωδικοποίησή τους σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Συνεπεία αυτού, δεν υπάρχει συνολική εικόνα των κινδύνων που διατρέχει η ΕΕ. Οι πολιτικοί ιθύνοντες και οι επιχειρήσεις (π.χ. κατασκευαστές υποδομών, ασφαλιστικός τομέας) θα ωφεληθούν από την καλύτερη συγκρισιμότητα των πληροφοριών για τους κινδύνους και την επικινδυνότητα ανά την ΕΕ.

Η Επιτροπή θα εκπονήσει μελέτη για τις τρέχουσες πρακτικές χαρτογράφησης των κινδύνων και της επικινδυνότητας στα κράτη μέλη. Στη βάση αυτή, θα εκπονηθούν κοινοτικές κατευθύνσεις για τη χαρτογράφηση των κινδύνων και της επικινδυνότητας, οι οποίες θα στηρίζονται στις υπάρχουσες κοινοτικές πρωτοβουλίες¹³. Οι εν λόγω κατευθύνσεις θα εστιάζονται στις πιθανές διασυννοριακές επιπτώσεις (π.χ. πλημμύρες ή τυχαία έκλυση χημικών και ραδιοπυρηνικών ουσιών), ακραία συμβάντα (μεγάλες καταιγίδες), μεγάλης κλίμακας καταστροφές (σεισμοί) και καταστροφές, το κόστος των μέτρων αποκατάστασης των οποίων είναι δυσανάλογο σε σύγκριση με το κόστος των μέτρων πρόληψης. Θα

¹³ Όπως η πρωτοβουλία GMES (Παγκόσμια Παρακολούθηση του Περιβάλλοντος και της Ασφάλειας).

διερευνηθεί επίσης η δυνατότητα ανάληψης συγκεκριμένης πρωτοβουλίας για τις πυρκαγιές δασών.

3.1.4. Ενθάρρυνση ερευνητικών δραστηριοτήτων

Αρκετά θέματα που εντάσσονται στο 7ο πρόγραμμα-πλαίσιο έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης (2007-2013) έχουν ως αντικείμενο τις φυσικές και ανθρωπογενείς καταστροφές¹⁴. Με την υλοποίηση του προγράμματος αυτού, η Επιτροπή:

- θα βελτιώσει τον συντονισμό της χρηματοδοτούμενης από την Κοινότητα έρευνας στο πεδίο αυτό, ιδίως όσον αφορά τα θέματα υψηλής προτεραιότητας, όπως αυτά που οφείλονται στην κλιματική αλλαγή·
- θα επενδύσει στην έρευνα για την ανάπτυξη συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης και τη διαλειτουργικότητα των συστημάτων πληροφόρησης και παρακολούθησης·
- θα συνεχίσει τις ερευνητικές δραστηριότητες του Κοινού Κέντρου Ερευνών που συνδέονται με τον κύκλο διαχείρισης των καταστροφών·
- θα ενεργήσει έτσι ώστε τα αποτελέσματα των ερευνών να διατίθενται εύκολα και συστηματικά στους παράγοντες που είναι αρμόδιοι για την πρόληψη και θα δημιουργήσει βάση δεδομένων με εξειδικευμένες γνώσεις για εμπειρογνώμονες.

3.2. Σύνδεση ενδιαφερομένων παραγόντων και πολιτικών σε όλο τον κύκλο διαχείρισης καταστροφών

Σειρά κοινοτικών και εθνικών πολιτικών είναι δυνατόν να ασκούνται κατά τρόπο που να υποστηρίζεται ο κύκλος διαχείρισης των καταστροφών — πρόληψη, ετοιμότητα, αντίδραση, αποκατάσταση. Αυτό απαιτεί διασύνδεση των παραγόντων που μετέχουν στην εκπόνηση και εφαρμογή μέτρων, τα οποία μπορούν να επιδράσουν αισθητά στην πρόληψη των καταστροφών. Η Επιτροπή θα εργασθεί ώστε να προωθηθεί η βέλτιστη πρακτική ανά την ΕΕ.

3.2.1. Διεύρυνση των διδαγμάτων από την πρόληψη καταστροφών στο παρελθόν

Η Επιτροπή έχει καταρτίσει πρόγραμμα «διδαγμάτων» από παρεμβάσεις που αναλήφθηκαν στο πλαίσιο του κοινοτικού μηχανισμού πολιτικής προστασίας. Η αξιολόγηση της άμεσης αντίδρασης σε καταστροφές χρησιμοποιείται για να προσδιορισθούν πιθανές βελτιώσεις. Η Επιτροπή θα επεκτείνει το πρόγραμμα διδαγμάτων ώστε να εντοπισθούν τυχόν σημεία βελτίωσης στην πρόληψη καταστροφών.

3.2.2. Εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση στο πεδίο της πρόληψης καταστροφών

Η Επιτροπή εκπονεί προς το παρόν προτάσεις για την αναβάθμιση της εκπαίδευσης στο πεδίο της διαχείρισης των καταστροφών σε κοινοτικό επίπεδο. Η Επιτροπή θα εντάξει την πρόληψη στις προτάσεις αυτές και θα δημιουργήσει ειδικά μαθήματα για την πρόληψη στο πλαίσιο του κοινοτικού προγράμματος εκπαίδευσης στην πολιτική προστασία.

Η ευαισθητοποίηση του κοινού μπορεί επίσης να συμβάλει στην πρόληψη των καταστροφών – π.χ., οι πολίτες πρέπει να γνωρίζουν τι να πράξουν σε περίπτωση σεισμού. Η Επιτροπή θα χρησιμοποιήσει τις επικείμενες προσκλήσεις υποβολής προτάσεων για έργα συνεργασίας με βάση το χρηματοδοτικό μέσο πολιτικής προστασίας, ώστε να δοθεί η δυνατότητα στήριξης έργων για την ευαισθητοποίηση του κοινού και την εκπαίδευση, όπως παραδείγματος χάριν τον προσδιορισμό των βέλτιστων πρακτικών και την προετοιμασία των σχολικών προγραμμάτων.

¹⁴ Περιβάλλον, υποδομές, διάστημα/Copernicus, ασφάλεια, και τεχνολογίες της πληροφορίας & επικοινωνίας.

3.2.3. Βελτίωση της διασύνδεσης των ενδιαφερομένων παραγόντων

Η πείρα ορισμένων κρατών μελών αποδεικνύει τη χρησιμότητα θέσπισης συντονισμένων μηχανισμών για τη διαχείριση κρίσεων, στους οποίους μετέχουν διάφοροι παράγοντες από τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα.

Η Επιτροπή ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να εφαρμόσουν τέτοιες πρωτοβουλίες. Οι πρωτοβουλίες πρέπει να καλύπτουν (i) τη διασύνδεση των παραγόντων που μετέχουν στην πρόληψη καταστροφών, π.χ. οι χωροταξικοί φορείς πρέπει να επικοινωνούν με υπηρεσίες αρμόδιες για τη χαρτογράφηση κινδύνων και επικινδυνότητας, και (ii) τη διασύνδεση των παραγόντων που ενεργοποιούνται σε διάφορες φάσεις της διαχείρισης καταστροφών, π.χ. έργα αποκατάστασης δασών θα διευκολύνουν την παρέμβαση σωστικών υπηρεσιών.

Ένα ευρωπαϊκό δίκτυο απαρτιζόμενο από εκπροσώπους των διαφόρων αρμοδίων εθνικών διευθύνσεων από όλα τα κράτη μέλη θα μπορούσε να αποτελέσει χρήσιμο φόρουμ για την εκπόνηση συστάσεων βέλτιστων πρακτικών. Η Επιτροπή προτίθεται να δημιουργήσει ένα τέτοιο δίκτυο, το οποίο θα καλύπτει τις αρμόδιες διευθύνσεις χωροταξίας, χαρτογράφησης των κινδύνων και της επικινδυνότητας, προστασίας του περιβάλλοντος και ετοιμότητας και αντίδρασης σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης. Η κυκλοφορία των πληροφοριών εντός του δικτύου θα διευκολυνθεί με βάση δεδομένων.

Το δίκτυο αυτό θα χρησιμεύσει στο σχηματισμό ομάδων εργασίας, οι οποίες θα εκπονούν συστάσεις για συντονιστικά μέτρα που θα λαμβάνονται σε κοινοτικό, εθνικό ή υποεθνικό επίπεδο. Οι πρώτες προτεραιότητες του δικτύου θα είναι:

- ο προσδιορισμός των βέλτιστων πρακτικών στη διασύνδεση των σχετικών ενδιαφερομένων παραγόντων και πολιτικών που ενεργοποιούνται κατά τη διάρκεια του κύκλου διαχείρισης καταστροφών·
- η διασύνδεση ενδιαφερομένων παραγόντων και πολιτικών που πρέπει να μετέχουν στην πρόληψη δασικών και άλλων ανεξέλεγκτων πυρκαγιών στην ΕΕ.

3.2.4. Ενίσχυση των μέσων έγκαιρης προειδοποίησης

Η ικανότητα των πολιτών και των πολιτικών ιθύνοντων να μετριάσουν τις καταστροφές εξαρτάται, σε μεγάλο βαθμό, από την πρόσβαση σε αξιόπιστα μέσα έγκαιρης προειδοποίησης. Η Επιτροπή θα ενισχύσει τη διασύνδεση των συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης με:

- ενίσχυση της συνεργασίας με το δίκτυο των ευρωπαϊκών μετεωρολογικών υπηρεσιών, ώστε να ενσωματωθούν τα σήματα συναγερμού για πλημμύρες σε σύντομο χρονικό διάστημα (συμπεριλαμβανομένων των παράκτιων πλημμυρών) στα συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης·
- μείωση του χρόνου συναγερμού των υπαρχόντων συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης·
- σύνδεση των υπαρχόντων συστημάτων συναγερμικής ειδοποίησης για δασικές πυρκαγιές (EFFIS) και πλημμύρες (EFAS) με το παγκόσμιο σύστημα συναγερμού και συντονισμού καταστροφών (GDACS)·
- συνέχιση της συνεργασίας με τις χώρες της Νοτίου Μεσογείου με σκοπό τη βελτίωση της πρόσβασης των υπαρχόντων συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης σε πληροφορίες σε πραγματικό χρόνο·
- αύξηση της ευαισθητοποίησης των πολιτών για τον ευρωπαϊκό αριθμό κλήσης έκτακτης ανάγκης 112 σε συνεργασία με τα κράτη μέλη.

3.3. Καλύτερη απόδοση των νομοθετικών μέσων στην πρόληψη καταστροφών

Στο πεδίο της πρόληψης καταστροφών η δράση των κρατών μελών υποστηρίζεται από διάφορα κοινοτικά χρηματοδοτικά και νομοθετικά μέσα. Η Επιτροπή θα εξασφαλίσει ότι τα θέματα πρόληψης θα λαμβάνονται υπόψη με διεξοδικότερο και αποτελεσματικότερο τρόπο σε πολιτικές και προγράμματα (όπως η κοινή αγροτική πολιτική ή η πολιτική αγροτικής ανάπτυξης).

3.3.1. Αποτελεσματικότερη στοχοθέτηση της κοινοτικής χρηματοδότησης

Η πρόληψη καταστροφών πρέπει να θεωρείται εύλογη επένδυση, διότι συνήθως το κόστος των προληπτικών μέτρων είναι πολύ χαμηλότερο των μέτρων αποκατάστασης. Για να καταστεί πιο αποτελεσματική η κοινοτική χρηματοδότηση στην πρόληψη καταστροφών, η Επιτροπή, σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη:

- θα προβεί, το 2009, σε απογραφή των υπαρχόντων κοινοτικών μέσων στήριξης δραστηριοτήτων πρόληψης των καταστροφών. Στόχος θα είναι να αξιολογηθεί ο βαθμός αξιοποίησης αυτών των μέσων, όπως και να εντοπισθούν τυχόν κενά στην κάλυψή τους·
- θα καταρτίσει κατάλογο των μέτρων πρόληψης που θα μπορούσαν να εξετασθούν από τα κράτη μέλη για να τύχουν κοινοτικής χρηματοδότησης (π.χ., μέτρα στα οποία να περιλαμβάνεται προληπτική δράση σε έργα αναδάσωσης/δάσωσης).

Στη βάση αυτή, τα κράτη μέλη θα κληθούν να αξιολογήσουν τη δυνατότητα περαιτέρω ένταξης της πρόληψης καταστροφών στον εθνικό επιχειρησιακό προγραμματισμό της κοινοτικής χρηματοδότησης. Εφόσον διαπιστωθούν τέτοιες ανάγκες, η Επιτροπή θα στηρίξει τη βελτίωση των εθνικών επιχειρησιακών προγραμμάτων.

Κατά την περιοδική επανεξέταση των κοινοτικών μέσων χρηματοδότησης και επ' ευκαιρία του καθορισμού των επόμενων χρηματοδοτικών προοπτικών θα δημιουργηθούν νέες δυνατότητες για περαιτέρω εξέταση της πρόληψης κινδύνων από καταστροφές στην κοινοτική χρηματοδότηση.

3.3.2. Συνεκτίμηση της πρόληψης καταστροφών στην κείμενη κοινοτική νομοθεσία

Τα ζητήματα πρόληψης πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά την προγραμματισμένη επανεξέταση ορισμένων θεμάτων των κοινοτικών νομοθετημάτων. Μεταξύ αυτών είναι:

- η οδηγία 85/337/ΕΟΚ¹⁵ του Συμβουλίου για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον (οδηγία ΕΠΕ), όπως τροποποιήθηκε από τις οδηγίες 97/11/ΕΚ¹⁶ και 2003/35/ΕΚ¹⁷. Θα μπορούσε ίσως να εξετασθεί κατά πόσον στην εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων έργων εξετάζονται δεόντως τα άμεσα και έμμεσα αποτελέσματά τους στην πρόληψη των κινδύνων από καταστροφές·
- η οδηγία Seveso 1996/82/ΕΚ, η οποία προβλέπει σημαντικές συνδέσεις με τη χρήση γης και την χωροταξία.

Η Επιτροπή θα εργασθεί επίσης με στόχο να μετριασθούν οι επιπτώσεις των σεισμών, ενθαρρύνοντας τα κράτη μέλη να εντάξουν πλήρως τους κοινούς ευρωπαϊκούς κώδικες μελέτης κτιρίων και δημοσίων έργων (και ιδίως του «Ευρωκώδικα 8») στους εθνικούς τους

¹⁵ ΕΕ L 175 της 5.7.1985

¹⁶ ΕΕ L 73 της 14.3.1997.

¹⁷ ΕΕ L 156 της 25.6.2003.

κανονισμούς σχεδιασμού. Εν προκειμένω, τα κράτη μέλη καλούνται να αξιοποιήσουν πλήρως τις ευκαιρίες που προσφέρουν οι οδηγίες για τις δημόσιες συμβάσεις¹⁸.

4. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ ΤΗΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ

Η Επιτροπή θα προωθήσει την πρόληψη των καταστροφών στις επόμενες πρωτοβουλίες συνεργασίας με τρίτες χώρες και ιδίως:

- με τις υπονήφιες χώρες και τις εν δυνάμει υπονήφιες χώρες μέσω της συμμετοχής τους στον κοινοτικό μηχανισμό και την εφαρμογή της πρωτοβουλίας μείωσης της επικινδυνότητας καταστροφών ή μέσω της σύνδεσής τους με αυτήν·
- στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας (ΕΠΓ)¹⁹, με την ενίσχυση του κεφαλαίου για την πρόληψη των καταστροφών σε υπάρχουσες συμφωνίες·
- μέσω του προγράμματος πρόληψης, ετοιμότητας και αντίδρασης σε φυσικές και ανθρωπογενείς καταστροφές (ΠΠΕΑΚ)²⁰ στο πλαίσιο της ευρωμεσογειακής σύμπραξης·
- με τις ανατολικές χώρες εταίρους της ΕΠΓ για την πρόληψη φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών.

Η Επιτροπή θα συντονισθεί με τη Διεθνή Στρατηγική για τη Μείωση της Επικινδυνότητας των Καταστροφών (ΟΗΕ-ISDR) και θα εξασφαλίσει στενή σύνδεση με τη στρατηγική της ΕΕ για τη Μείωση της Επικινδυνότητας των Καταστροφών στις αναπτυσσόμενες χώρες.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ

Στην παρούσα ανακοίνωση εκτίθεται η γενική ευρωπαϊκή προσέγγιση για την πρόληψη των καταστροφών. Προσδιορίζονται πεδία δράσης και σκιαγραφούνται ειδικά μέτρα για την προώθηση της πρόληψης βραχυπρόθεσμα. Στην υλοποίηση των μέτρων αυτών θα συνεκτιμηθούν δράσεις που έχουν ήδη αναληφθεί από την Κοινότητα, ώστε να διαμορφωθούν έτσι οι αναγκαίες συνθήκες ενοποίησής τους με βάση ένα συνεκτικό και αποτελεσματικό κοινοτικό πλαίσιο.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και η Επιτροπή των Περιφερειών καλούνται να δώσουν περισσότερα στοιχεία στην Επιτροπή προκειμένου να δημιουργηθεί μια κοινοτική στρατηγική πρόληψης των φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών.

Η Επιτροπή θα προβεί σε περαιτέρω διαβουλεύσεις και επαφές με τα ενδιαφερόμενα μέρη από τον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα για να προωθήσει την προσέγγιση αυτή και, εάν χρειασθεί, να προτείνει την περαιτέρω ανάπτυξή της.

¹⁸ Οι οδηγίες 2004/17/ΕΚ και 2004/18/ΕΚ (ΕΕ L 134 της 30.4.2004) προβλέπουν την κατάρτιση τεχνικών προδιαγραφών σύμφωνα με τους υποχρεωτικούς εθνικούς τεχνικούς κανόνες που είναι συμβατοί με την ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία ή παραπέμπουν στα πρότυπα μεταφοράς των ευρωπαϊκών προτύπων στην εθνική νομοθεσία.

¹⁹ COM(2004) 373

²⁰ Διαδικασία της Βαρκελώνης: Ένωση ευρωμεσογειακής υπουργικής διάσκεψης – Τελική δήλωση, Μασσαλία 4 Νοεμβρίου 2008